

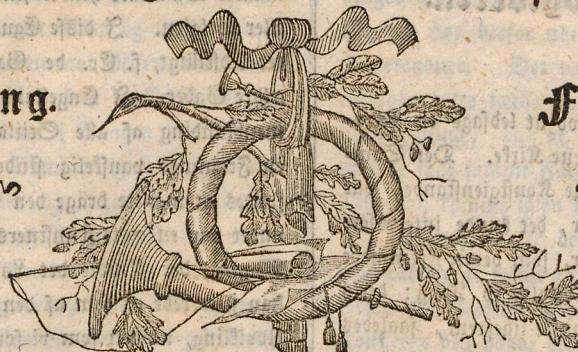
Kjøbenhavns-Posten.

Femte Aargang.

No. 147.

Fredag d. 24. Juni

1831.

VI.

Gangen til Kirke. *)

David's 84de Psalme, 1ste, 4de, 5te, 6te og 11te v.

Solen gjennem Skvens Forhæng bryder;
i det Sjærne Kirkens Klokkे lyder;
dighen Folket fæstlaedt gaaer.

Mens alt nærmere de Stedet træde,
Orglets Toner dem tilaende Glæde;
trygt, som i Guds Mørhed, Hjertet slaer.

Hver, hvis Barm er tung af Brode,
Gud og ham alene klar,
vandrer dit, den Anger at forsøde,
som i Lænedom ham for bitter var.

Den, det ei gaaer ud af Minde,
at og han engang var fro,
vandrer dit, for atter at gjenvinde,
om end Haab ei, Taalmod dog og Ro.

Hun, som ind paa Banen træder
uden Trang, ukjendt med Nag,
vandrer dit, at adle sine Glæder
og grundfæste Kraft til Uveirsdag.

Han, hvem selv ei Taarer lindre,
naar til Bennens Grav han seer,
vandrer dit, om muligt at erindre,
at dem skiller hisset Intet meer.

Himlens Fugle veed: at frede
vil dem moderlige Nede,
og, forfulgte, til dets Favn thy hen.

Saa veed Smertens Son: at i det Hoie
har, naar Byrder ham i Stevet hoie,
Gud, i Dig han faderligste Ven!

I Dit Huus og dersor de saa gjerne
dvælede, til fra Din Borg en Sjærne
sendte dem ved Nat Din Hilsen ned.

O, de Salige! — Dog, salig være
Han og, som gaaer kraftfuld hjem, at bære
Dagens Uro med fornhet Fred!

Meer end Aaret, tabt i Verdens Larm,
gvæger Timen, i Dit Samfund levet.

Huint let vækker, denne dæmper Harm,
og dens Minde lys i Gjet staer skrevet.

Naar al Trost, os levnes, er: en Grav,
Nat er sovnlos, Sol til Taarer vækker,
thy til Dig vi, hente vi den Stav,
Du den Baklende barmhjertig vækker!

Stumer Kjærlighed, høirøstet Håb;
Synder fjendsk Medsynderen forskyder;
Mængdens Krav er: Blod paa Tidens Blad,
og den Hånd meest agtet, der nedbryder.

Alle Du forsamler til Dit Huus,
at ei Mand skal ske, Hvem end Du hædrer.
Saa, naar Jordens synker hen i Grus,
Alt til Dig Du samler, Alt forbedrer!

Fred. Høegh-Guldberg.

*) See Nummer 116, 122, 126, 132 og 139 af Kjøben-
havnsposten!

Et Brev til Udgiveren.

Hr. Udgiver!

Det faldt for noget siden i mit Lod at ledsgage en fremmed Reisende, som vilde besøe vor Frue Kirke. Den Samtale, som jeg der havde om forskellige Konstgienstande, var af saadant Indhold, at jeg formener, det kunde interessere Flere at kende enkelte af de Ytringer, som denne Fremmede lod falde. I Forveien maa jeg undskyde to Ting: deels at jeg som uovet Forfatter skriver ganske ligefrem, saaledes som jeg vilde have fortalt denne Sag mundtligt, deels at jeg ikke leverer nogen sammenhængende, mindst æsthetiske, Fremstilling, for ikke at indblænde mit Subjektive i de Meninger, jeg vil bestyrke, men kun fragmentarisk afgiver en Beretning. Jeg ønsker at meddele Stof til en Undersøgelse, ikke at belære. Mindst af Alt ønsker jeg at volde en Litterair Teide, om nok saa kort, om nok saa ubetydelig; og jeg formener — for at tage Munden ret fuld — at jeg i al Fald er ligesaalidt forpligtet til at forsøre en Andens Mening, som Historiekriverne til at forsøre alle de Handlinger, de fortælle, at mærkelige Mænd have udført.

Da vi kom ind i Kirken gennem Hovedindgangen, saa jeg ret vel, at noget forbausede min Ledsgager; jeg mente just ikke, at det var Templets store Skønhed, der umiddelbar traf Tolelsen, uagtet han dog kaldte "denne Sal" baade indtagende og oploftende, men jeg troede alligevel, at noget Nyt eller Særegent i hele Karakteren af Bygningsmaaden havde overrasket. Men jeg tog feil. Siden erfoer jeg hvad det havde været. "Hør De været her tidligt om Føraaret?" spurgte den Reisende, ligesom for at skule sine Tanker. "Drypper saa ikke Sneevandet gennem de vinduer deroppe?" Jeg tilstod, at intet Faktisk derom var kommet til min Kundskab; hvorpaa han bemærkede ganske i Almindelighed, at af de Fejl, som de nyere Bygmestere ikke sielden begaare, var ogsaa den, at de ringeagtede Hensyn til Klimaet. Ingen Konst var saaledes bunden til udvortes Betingelser, til Jordbund og Himmelsgn, til Landets Skikke og Folkets Levemaade, som Architecturen. Derfor maatte de unge Architecter ikke engang reise til Italien; de hiembragte kun, saaledes som Studiet nu drives, Nykker, fromme Ønsker, Kionne Lustkasteller. Kunne de endelig ikke lære hjemme hvad de skulle, saa

maatte Danmark hellere sende dem til Sydsland, Holland, eller Belgien. I disse Egne havde deres Fædre sikert hentet Adskilligt, f. Ex. de Gavle, som sees i Københavns ældre Gader. I Engeland var nu den barokkeste Sammenblanding af alle Stilarter hos Mode; dervor kunde en Fremmed vanskelig studere her, hvorhen ellers Meget syntes at maatte drage den danske Bygmester. Noget ganske andet var en ægte Kunstners Reise til fremmede Lande; en Mands, der kjendte det Lands Historie, hvis Architectur han studerede og som af den forklarede sig Bygningskonstens Udvilking, næsten som vi forklare Sneglehuds Beskaffenhed af Sneglens Natur. En saadan Reise kunde være uendelig lørerig. Men man kunde nutildags ikke nok advare mod Eftersigningen af det nyere Italienske. Blandt andet forkastede han aldeles Afdelingen af Windues-Aabningerne i flere Etager og bad mig blot engang, under en passende Belysning, f. Ex. naar Solen gik varmt ned efter et Regnvejr, at gaae igennem Krystalgaden hen imod Rundekirke, for at saae en Ahnelse om hvad et langt Kirkevindue betydede. Den fulde Virkning af den saakaldte gothiske Architecturs imposante Stil kunde man sikkert ikke blive bekjendt med i Danmark *). Man havde i Odense vist ham en gothisk Kirke, men han havde forundret sig i hoi Grad over en saadan Talebrug heri Landet. "Hør i Landet?" afbrød jeg. Men han forsørde denne Beskyldning ret godt, og forsikrede, at en "Kunstliebhaber", som han i et Selskab var blevet præsenteret for, havde opfordret ham til at besøge et gammelt gothisk Lystslot for de danske Konger nogle Mil her fra Byen, der var opført omtrent 1600. Af den korte Beskrivelse, jeg nu gav over Frederiksborgs Slot formodede han, at det maatte være en Blanding af de sædvanlige massive Underlag med nyere, især venetianske Beklædninger, der var temmelig karakteristisk og ret behagelig; men som dog kun siednere forekom. Jeg glemte desverre at bringe Bors-Bygningen paa Tale.

Sovrigt beklagede min Telemach, der med fuldeste Net forfremmede sig selv til Mentor, at vor fortiente

*) Skade, at han paa Giennemreisen kun saae Norskilbes uformelige Domkirke i Trastand, altsaa kun udenpaa. Den Føllesse, der har grebet Forfatteren af dette Brev, hver Gang han er indtraadt i dette Tempel, kan neppe være bedragerif. Hvad Navn saa end den danske Architectur i Middeletberen monne føre, saa have vi dog sikkert i Norskilde en sieldne sion Kirke.

Hansen, der havde opført en saa "vel forstaet" Raadsbygning, kun havde restaureret Slot og Kirke og der misforstaet adskilligt. Kolonnaden mod Norregade u den paa Taarnmuren, laae det næsten som højskylet ved en Oversvømmelse; de runde vinduer i Gangen bag Choret blev forkastede under en anden Sammenligning. Mindst af Alt behagede ham Frontespice og Altan paa Slottet. En Faade kunde enten, ligesom en Magnet, have to modsatte Poler, i hvis Midte Indifferenten laae, eller ogsaa, som et fremadmarscherende Regiment, have sin Fane i Midten, hvorhen Alle saae. Men her fandtes begge Dele, og i den overlaesede Muur fandt Diet ingen jevn Bane at glide hen af. Han indsaae nok, at Kolonnaden paa Slottet selv skulde ballancere Forziringen af den hølligende Slotskirkes Indgang. Men denne Forziring var selv temmelig uklamatisk og conventionel. Desuden er den gamle Slotsfaade det Givne, hvorefter Slotskirken maatte have været indrettet. De haarde og vrede Ord, som nu falde om Architecternes Pyntelyst, vil jeg forbige. Jeg kan ikke giengive dem i deres sande Karakter. I denne Henseende gjorde Frue Kirke tildeels en glædelig Undtagelse og Mesterens Smag og Sparsomhed maatte prises, i det Hele taget. Overalt maatte vi Københavnerne takke Hansen for at have forskjønnet Byen ved tre saa store og merkværdige Værker. De tre Torve, som disse laae paa, gave tildeels Byen et bestemt Præg. Jeg maatte ikke glemme, sagde han, i Maanestkin at betragte Frue Kirke; det bedste Standspunkt var udenfor Hyrekuden (i Skindergaden). Han var den foregaende Aften kommen her forbi og var bleven overrasket ved dette uventede skionne Syn. Fremdeles: skond denne Architectur langt mere var lær og laant end naturlig og af sig selv udviklet, saa udtalte dog en Mand sig deri, som kiedte høiere Formaal end Tilsfredsstillelsen af forsangelig Prægtsgæ, og som forsmaade det fornuftlose Coquetterie (jeg husker ikke seil af dette Ord), der i forrige Aarhundrede gik for Smag og sijn Takt. — Da vi siden gik bort, og betragede den skionne latinske Skole, sagde han: "Man maa bedømme en Kunstmester som Hansen forsiglig; han tenker ved sit Arbeide. Jeg seer nu vel, at Etagerne i Kirken svare til dem i Skolebygningen. Men alligevel er dog Hovedloven for al Architectur den, at Bygningens Bestemmelse iblandt Menneskene, i Forening med alle nationale Fordringer, hvortil unegtelig hører en rigtig forstaet Tradition, maa afgjøre hvilke Grundtræk der skulle

drages til dens architektoniske Karakter. I det mørke Norden ber derfor udentvivl Alt giøres for at faae lange Kirkevinduer. Det var ellers at ønske, at Hansen kunde fuldføre dette lære Forum med Opførelsen af en Universitetsbygning, og at Bispens Residents saa idetmindste maatte faae samme Farve som de andre Bygninger." Saal vilde han komme igjen og gratulere os.

Endvidere var det den nærværende Architecturs Hovedkarakteer at famle efter et Princip, og de Danske maatte dersor ikke forlange bedre Vilkaar end andre Folk, hos hvilke Konsterne dog havde blomstret meget længere og slaaet ganske andre Rodder i hele Folkelivet end skeet var i Danmark. Architecturen stod nu omtrent paa det samme Trin, som Poesien stod paa i det hele cultiverede Europa for et halvt Aarhundrede siden, det vil sige: man folte, at et nyt Princip for Konsten nødvendigen maatte føges, da Antikens tomme Esterligning havde fort paa saa vildledende Afveie. Poesien fandt en Lessing til at advare, en Goethe til at vise Veien. Malerkonsten søgte siden at regenerere sig paa en lignende Maade; den fandt vel ikke, som Skulpturen, en Thorvaldsen, der af alle Nationer strax erkendes; den gjorde et uhyre Misgreb, idet Davids Skole malte Billedstotter, ligesom Canova havde med Meiselen villet fremlokke en malerisk Sentimentalitet af Stenen: men den tydste Skole, som med Tiden vel faaer Navn efter München, havde dog i Cornelius, Schnorr og disses Staldbrodre saa dygtige Formænd, at Gienfodelsen ingenlunde kunde hængtes som skeet. Architecturen, som mindst af alle Konster er førelles for Folkene, kunde vanskeligere regenereres paa en lignende Maade ved et enkelt stort Ingeniums Optreden. Bygningskonsten er mere den hele Tidsalders Sag. Mueligen tor man nævne Schinkel i Berlin som den første, der har brudt en ny Vej. Kleenze i München har dog, med al sin Fortjeneste, ikke funnet forlade den samlende, esterlignende, anvendende Fremgangsmaade. Hansen's Værker betegne et Trin, og det et nødvendigt Trin, som vor Tidsalder maa overstige, inden den faaer en videre, klarere Udsigt længer oppe paa Konstens Trappe; saameget mere maa man i Danmark glæde sig over, at de nu staar her færdige til Betragtning, til Belærelse og til Advarsel.

Men een Ting kunde denne strenge Dommer ikke nok forundre sig over, og han slog oftere derpaa under Uviklingen af de nys fremsatte Meninger. Dette var den hertillands østere hørte Klage over, at Hansen byggede med

Træ, saaledes fremsat nemlig, som han havde opfattet den. "Hvoraf bygger man i hver Bye, hver Provinds, hvert Land?" spurgte han med et ironisk Smil. "Af de Materialier, man har; høist af alle dem, man kan faae", svarede han selv. "Da altsaa Danmark, saavidt jeg kiender til Landet, ikke kan have Raad til at hente Steen fra fremmede Lande, saalenge ikke den hele nationale Retning tydelig erklaerer sig for Udførelsen af store Monumenter, saa maa man ikke dadle den Mester, der veed at behjelpe sig med det Materiale, der kan haves. Uden Middelalberens Enthusiasme for Christendom og Kirke havde selv hin Tids Murere Intet kunnet udrette. Derfor staae de fleste store Kirker nu usfuldende, fordi de uhyre Omvæltninger, som Reformationen og Amerikas Opdagelse m. m., frembragte, gave Menneskenes Tanker andre Retninger og deres Bestræbelser ganske nye Formaal. I et Land, hvor der bygges med Træ, bliver der oftere bygget om, saaledes som i de ældste christelige Tider, og hos de ældste Greker; derved vinder Konst og Haandværk ikke blot timelig Fordeel; naar saa engang den nationale Begeistring bliver Bygherren, som vil sige noget andet end naar blot personlig Lust og det daglige Livs Fordringer styre Udførelsen, saa er der en Capital af Indsigt og Erfaring samlet, med hvilken det Største kan udrettes. Men om Europa, om Danmark vil blomstre i saa mange Tidsalder, som der udfordres inden det almængelige Folkeliv kan naae denne Udvikling, det veed kun hin ældste og dygtigste af alle Bygmestere."

(Fortsættet).

Conversations- og Nyheds-Post.

Skuespil og Aftenunderholdning.

Paa Mandag Aften fortælltes Sommerskuespillene paa det Kongelige Theater med Opsætningen af "Frederik den Anden i Leiren", nyt Drama i 2 Acter af Dr. Döpfer; Evalds brutale Klappere og "Det hvide Lam og den sorte Bjørn", Skuespil i 1 Akt af Houwald. — Onsdagen efter agter Blautisten Hr. Ritter at give en musikalsk-declamatorisk Aftenunderholdning paa Høsttheatret, ved hvilken hans Kone, Sangerinden Md. Ritter-Zawrzel fra

Amsterdam, udfører nogle Vocalnummere, og en Skuespiller fra Berlin, Hr. Schmale, assisterer med et Par Declamationsnummere.

Hr. Rosenkildes Aftenunderholdning i Christiania.

Efterat have, paa Gjennemreisen i Sverrig, givet nogle offentlige Forestillinger, bestaaende af comiske Scener og Monologer, agtede Hr. Skuespiller Rosenkilde i Mandags (d. 20de dennes) at give en Forestilling paa Christianias offentlige Theater, bestaaende af Vaudeville-scener af "Recensenten og Dyret" og "Aprilsnarrene"; "Declamatorenen i Knibe", en sceneisk Charakteer-Monolog; "Det forunderligste Lar i Jes Peersens Liv" (i Sjællandsk Bondebialekt) og Frier-Scenen af "Bennernes Fest."

Svad er Constitution?

Om Begrebet af Ordet Constitution ytrer sig Fransmanden Dufau i sin "Collection des constitutions, chartes &c." (Paris, 1830). — "Svad betyder dette Ord?" — siger han — "Forklarer det som I ville, sige de Fleste, og giver os en Constitution! Vi see da ogsaa en, som i Nordamerika, hvor Slaveriet lovmæssigt vedvarer; en anden, hvor Kaste-aanden vinder Nering, hvor en Tro gjelder mere end en Videnskab, og Urveadel mere end Hjerteadel. Vi see andre, hvor Tankernes Ytring quales. Svad er altsaa Constitution? — et Ord. Fordrer Constitution, I Nationer; men erkyniger Eder ogsaa om hvad der staae i Constitutionerne. Lærer ikke blot Stavelserne udenad, studerer deres Betydning!"

Censorer i Berlin.

— "De spørger mig" (siger et Brev fra Berlin i "Der Gremit") "om vor Censurs Grundætninger? Vi have ingen Censur, vi have kun Censorer. Nogle af disse ere indsigtsfulde, velsindede Mænd; Andre, cum grano salis, ere af Uvidenhed feige, af Feighed vilkaarlige. Og denne Vilkaarlighed er det, som, øgte pharaoniske, lovmæssigen tor begaae et Barnemord paa en Verden af embryoniske Tanker!! Om en af disse Herrer Eatoner fortæller man, blandt Andet, den snur-rige Historie, at han har slettet et Navn ud af Beviseret, fordi det forekom ham anstodeligt. Om dette end skulde være opfundet, saa gjor det intet til Sagen — det kunde være sandt. Paa denne Maade er det uberegneligt, hvad Censuren tor lade passere, saameget mere som Decisionen derover, foruden Censors Skøn, endnu er underkaftet mangfoldige Declarationer. Ja, endnu mere! Selv det, der engang er censureret, trykt og udgivet, er endnu ingenlunde fri for Censur!"

Udgiven af A. P. Liunge. Trykt i det Poppiske Officin.

For dette Blad, som med Kongelig allernaadigst Tilladelse forsendes med Posten, saavel i Danmark som i Hertugdommene, tegner man sig heri Staden paa Hjørnet af Adelgaden og Gothersgaden No. 8 i Stuen, og i Provindserne paa alle Kongelige Postcontoirer.

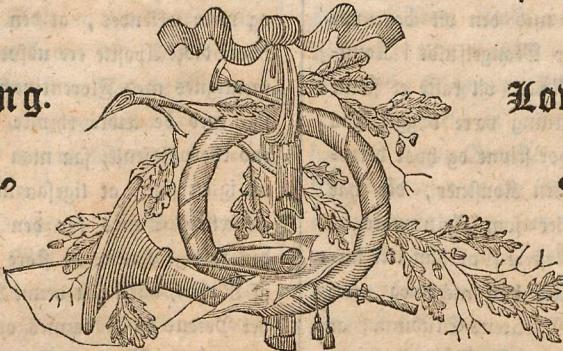
Kjøbenhavns-Posten.

Femte Aargang.

No. 148.

Loverdag d. 25. Juni

1831.

Et Brev til Udgiveren.

(Fortsat.)

Under denne Samtale bare vi gaaede op og ned ad den midterste Gang. Den Reisende havde siensynlig trukket den lidt ud for i Forbigaaende at giøre Beklendtskab med de ser Statuer paa hver Side, ja, jeg tor næsten sige, for i Forveien at undersøge om han kunde stående dem alle sit Bisald. I det mindste traadte han nu pludseligen, ligesom En, der har havt et Arbeide, hvis Udfald var ubeklent, men hvis heldige Tilandenbringelse syldte ham med Glæde, eller ligesom En, der faaer en behagelig Efterretning, hen for den hellige Andreas og begyndte omrent faaledes:

"Har Danmark længe maattet vente inden det af sin første Genius kunde fremvise noget betydeligt Værk, saa har det ogsaa nu faaet en Samling af de beundringsværdigste Arbeider. Som eet heelt Samsfund betragtet er vel disse tretten hellige Helte det Fortrinligste, som Thorvaldsen har frembragt, hvormeget ogsaa den guddommelige Ungdom, den klare Sandhed og Friskhed, i Alexanders Triumphtog henriker til Beundring. Man føler, med hvormegen Ret de Danske ere stolte af en saadan Landsmand og af saadanne Værker; og dog vil man i Tidens Længde maaſſee lære at kende mange flere fortrinlige Egenſkaber hos dem end det nu synes, at man seer. Da den nuværende Konge af Bayern forlangte af Cornelius, at han skulde male en sammenhængende Fremstilling af den græske Mythologie i Glyptothekets Sale og derimod bestemte, at den nye Kirke i München skulde smykkes med Basrelieffer af Thorvaldsen, der i en Frise forestillede Christi Historie; holdt

de Fleste dette for et stort Misgreb, og man har endogsaa paafstaet, at flere Skridt ere gjorte for at hindre denne Plans Udførelse. Et Forsøg af Thorvaldsen, Kvinderne ved Graven, bestyrkede hos Mange denne Mening. Det faaer dersor et ret plausibelt Udsænde, naar man, som jeg andenkeds har hørt, deducerer hvorledes Danmark egentlig skylder Konſtruerens Reise hjem til Fædrelandet den uvurdeelige Lykke at besidde disse Konſtruerer. Dette skal nemlig faaledes forståes. Paa Reisen gennem Tyskland faae Thorvaldsen hvad Florents maaſſee havde ladet ham ahne, men hvad han dog ikke havde seet i Italien: en i sit Endre ægte christelig Konſt, som ikke havde udfoldet sig af gamle traditionelle Typen til en friere, bestandig mere ideal Skønhed, men som tvertimod var bleven den naturlige Efterligning indtil Ubegribelighed troe, og som i denne dybe Sandhed naaede sin høieste Skønhed. Det er vist, hedder det fremdeles, at Thorvaldsen næsten som Barn faldt i Forundring over den Boisseree'ske Samling; det er ligesaa vist, at han med dyb og taus Optørkſomhed siden stod for disse Billeder, at han ikke blot i Erindringen, men selv paa Papiret, sogte at asprege det Indtryk som enkelte gjorde, og det kan alſaa med Grund antages, at saavel disse uforlignelige Konſtruerer, som mange andre, der betrædtes paa denne Reise, f. Ex. Afſtobninger af Peter Fishers Apostle paa Sebaldusgraven i Nürnberg (thi i Nürnberg selv var Thorvaldsen ikke denne Gang) have havt en meget betydelig Indflydelse paa de christelige Værker, som han siden frembragte." — Jeg: Finder De da virkelig Spor i disse Statuer af saadanne Studier? — Den Reisende: "Ja, men i en ganske anden Forstand end den nps-nævnte. Jeg skal siedlikkelig sige Dem min Mening, og

beder Dem blot først at bemærke, hvor let hin Deduction kan anvendes unyttigt, naar man med den vil begrunde en Paastand om noget Ensidigt eller Mangelfuld i Konstnerens Talent, eller paa anden Maade vil kaste et skult Sideblik. Lad ogsaa hin Betragtning være bygget paa den strengeste historiske Sandhed, hvor stont og hvor betydningsfuldt er det da ikke, at en moden Konstner, der har frembragt Værker som Merkur, eller som Triumphoget, endnu vil være Lærling hos andre Mestere; at han ikke forsmaaer Konstens Bevisning, uagter han meer og meer lærer at see hvad der kan findes ved Naturens Studium; at han ikke, som saa mangen Billedhugger, helst vil finde sin egen Konst igien i Maleriet uden Farvespil, eller ogsaa dette Farvespil uden den dybere Følelse, som besigeler det sande Malerie?"

"Skal jeg selv yttre en Menning om denne Neises Virkning paa Thorvaldsens Konst, eller besvare det Spørsgsmaal, hvorledes vel disse her staende Statuer ere blevne til det, som de ere, da har jeg to Ting at sige derom. Det er for det første sandsynligt, at Thorvaldsen saavel i Florent som i Tydskland, klarere end hidtil i Rom, har seet hvorledes et gemyldigt Element havde gennemtrængt al eldre christelig Konst uden at den strengeste Sandhed havde lidt derunder. Han kom til Italien til Soes, og til Rom over Neapel. Han kende altsaa slet ikke de mellemliggende Lande og kun ifuldkomment den Konst, som havde blomstret i disse. En tidligere Reise til Florent gjorde ingen Epoche i hans Konstnerliv. Men paa denne store Reise saae han nu i Sammenhaeng den hele Overslod af klassiske Værker, som endnu ere blevne tilovers af hin Tidsalbers uendelige Rigdom; han saae disse Værker med et ligesaabent som over Die og gennemskuede deres hele Ciendommelighed. Som ægte Konstner, der grunder Alt paa den levende Anskuelse, udførte han siden sine christelige Hellestatuer ved samme Kraft som de hedeniske vare udførte, d. v. s., at ligesom Antiken i Rom aabnede Unglingens Die for Naturen, saaledes bidrog ogsaa Synet af de christelige Mesterværker til, at Manden opfattede Christendommens, eller rettere den christelige Histories Aand paa en Maade, som betydelig fremmede Udførelsen af de herlige Statuer, vi have for os. Men denne Forklaring, der forresten ikke udgiver sig for at trofse det Faktiske setw, men kun vil oplyse det Urigtige i Det, som vil gielde for faktisk, maa jeg meget bede, at man adskiller fra dette Mysnævnte,

som den just modsættes. For det Andet vil det vel meer og meer erkendes, at den Aand, eller om man vil Stil, hvori disse Apostle ere udførte, ingenlunde nærmest kan sammenlignes med Florentinerne eller med Albrecht Dürer, end sige med de øldre rhinske Skoler. Skal den hedde andet end thorvaldsen's, saa maa den kaldes rafael's. Men dette vil igjen sige, at ligesa meget et inderligt Aandsstægtskab, en følelseds Sands for den rene Natur, den milde Alvor, den fyldige Kraft, de store Forhold, som et blot Studium af Rafael, har avlet denne Overensstemmelse. Især minde vel Petrus og Johannes om Rafael; overhovedet flere karakteristiske Motiver i adskillige andre Apostlers Statuer. Men de minde ogsaa om Antiken og om Naturen. Om den vandrende Jacob kunde man mene, at han mindede om Florentinerne og Tydsterne's Naivitet. Den fornemme Strenghed, om jeg tor sige saa, i den hellige Paulus kan vække Erindringen om den store Leonardo; og saaledes kunde en bevandret Konstnyder blive ved en Tid endnu. Men han vilde mere giøre sin egen Forsængelighed end Sandheden derved indlysende. Saaledes vækker Synet af eet Menneske Tanker om det andet; — dette staer at læse i alle Logik og Psychologier, kunde man i alt Fald svare ham. Alt Stort og Stont er i sit Wæsen beslægtet, og jo inderligere Folkene forbinder, jo mindre Dannelsen og Studiet lader sig indskrænke af Floder, Bierge og politiske Grændser, desmere vil det ogsaa i sin Form vise dette Stægtskab. For Eenshed og Monotonie vil Naturen nok frelse os, saalænge et højere Liv besigeler de enkelte fremragende Individuer. Derpaa ere disse Statuer just et flaaende Exempel. De ere i Sandhed noget Nyt, Originalt; de ere en sand Verigelse af den europæiske Konst, uagter vi sole os saa fortrolige med dem som med et Undlingsdig, man kan udenad. Men Uudtommelighed er alle ægte Konstværkers Særkende. Der er det rene Menneskelige i dem, vilde Schiller have sagt, der bevirker dette. I gamle Dage forholdt det sig ganske anderledes. Mangen en Konstner saae ikke andre Arbeider end dem, som hans Frendrenebye indesluttede. Derfor kan man saa noiagtig paapuge de Virkninger, som et Besog eller et længere Ophold i en fremmed Stad havde paa Konstnerens senere Arbeider. Det er intet mindre end Indbildung, naar man f. Ex. hos A. Dürer saae Folgerne af hans Reiser til Nederlandene som til Venegid; eller af Raafael florentinske Reiser, især af det andet Ophold, eller af de senere Rhinländeres ita-

lienske Reiser, i disse Konstneres Værker, o. s. fr. i hundredevis. Nu derimod have de Fleste en let Adgang til det Meste. Det beroer blot paa at kunne se; Leiligheden er der. Men den store Konstner kan i et Nu se Meget, som mange Andre aldrig saae Die paa, og derfor kan man saameget des vanskeligere nutildags angive hvad der hos en saadan har fremkaldt dette eller huunt."

"Men", vedblev han, "De bragte mig ved Deres Spørgsmaal længer ind i denne Materie end jeg næsten ønskede, da saadan omfattende Gjenstande kun burde afhandles i Skrifter, hvor man kan være betænkt paa at mode Indvendinger og forebygge Misforstaaelser, der næsten ligesaa nødvendig folge enhver Meningsytring som Skyggen følger sin Gjenstand. Lad os derfor afbryde. Jeg vilde spørge Dem Noget om denne Statue (d. h. Andreas). Hvorfor mener De, at den ikke, som de andre Elever, har en Kjortel indenfor Gevandet?" — Jeg: "I Begründelsen troede jeg, at det skulde sigte til Korsfæstelsen, da de, som korsfæstedes formodentlig afklædtes, men dette siger dog i Grunden intet. Jeg har senere derfor antaget, at Konstneren, som ansaae det for aldeles nødvendigt at fremstille Christus uden Kjortel, har meant, at denne Figur ikke ganske skarpt skulde sig fra Apostlerne heri, med hvilke den udgjor et Heelt, og at han derfor lod Andreas være uden Kjortel, for at danne en Bindelse ogsaa ad denne Bei mellem Hovedfiguren og de tolv Andre. — Den Fremmede: "Jeg finder denne Grund ret antagelig, om den ogsaa i Gierningen ikke just har gjort Udslaget. Den forklarer iovrigt ikke hvorfor Andreas valgtes fremfor de andre til at danne denne Overgang. Men søger man Svar herpaa, saa kommer man maafee til den virkende Aarsag. Konstneren vilde fremstille Apostelen hvilende paa Korset, som er hans Emblem. Men den herved foranledigede Stilling med Benene overkors havde frembragt mange usfionne Kasninger i den lange, nedhængende Kjortel, hvoriom det mere conventionelle, antike Overgevandt letttere kunde fastes og boies efter Legemets Stilling. Spørge vi endelig, hvorfor han ikke, som de gamle Malere, enten gav Apostelen Korset i Haanden, eller under Armen saa at sige, med Tværstykker, der skare hinanden under en meget spids Vinkel, da kan forskellige Svar gives. Enten vilde Konstneren, der stedse maatte tænke paa Udførelsen i Steen, maafee lette og forskjonne denne ved en Composition, hvor det store Kors spillede en betydelig Rolle, da han ikke kunde

vente, at alle Emblemer, saaledes som naar Statuerne stobtes i Jern, kunde udføres i levende Forbindelse med Figuren; eller maafee ønskede han, for hvem Fremstillingen af det Nogne dog stedse bliver Hovedsag, idetmindst i een af Apostlene at tilfredsstille denne Lust; eller — han havde en anden Grund. Jeg mener, vi kunne opgive denne Sag. Iovrigt vil jeg ikke skule, at jeg endnu hælder stærkt til den Ensidighed, som foretrækker beklædte christelige Figuren for halvkledte, end sige for nogne, den korsfæstede Frelser undtagen, der af mange Grunde ikke kan fremstilles anderledes."

Under disse Ord nærmede vi os Choret, og idet den medfølgende Kirkebetjent slog begge Dørene op, vilde jeg gjøre en Indvending mod det Sidste, hentet fra den Figur, vi nu nærmede os til; men den Reisende dreiede med et Buk af til Venstre, og begyndte hastig at tale om Paulus, næsten som om han skyde at komme i Choret. Jeg vil ikke sege at gientage de Bemerkninger, som faldt over de enkelte Statuer, over enkelte Motiver i Stilling og Gevandt, da jeg ikke er vis paa at giengive dem aldeles noisagtigt og da de fleste ikke kunne fremsettes i passende Korthed, maafee ikke engang forstaaes uden naar man har Figuren for sig. Han spurgte, da vi anden Gang gik langs op med den sondre Side, om ikke Kjøbenhavns Indbyggere havde klaget over den hellige Johannes's tykke Hals; han blev mod Slutning staende ved Choret, med Ryggen mod Alteret, og talte endel om, at det glædede ham, at Thorvaldsen ikke paafaldende havde strobt ester at give Apostlenes Physiognomie et nationalt Præg. Især i Skulpturen var den rette Middelviel uidentvist vanskelig at træffe ved en saadan Opgave. De betydeligste Konstnere, f. Ex. den store Leonardo i Nadveren, havde ladet sig føre paa Bildspor under denne Streben. Endelig sik jeg ham op i Choret.

(Sluttet i næste No.)

Conversations- og Nyheds-Post.

Cholera morbus.

Under 18de dennes er udkommen en Kongelig Forordning, indeholdende "Foranstaltninger, som skulle føjes, i Anledning af den i adskillige Lande herkende Cholera-Sygd om" (23 S. 4to), til hvilken er fojet en "Fortegnelse over Varer, som ved Quarantine-Instalter, efter hidtil hårte Erfaringer, sæd-

vanligens ansees for giftfængende, eller ikke giftfængende." — Ester de i denne Uge til det Kongelige danske Cancellie indlobne Beretninger om de, i Overensstemmelse med Sammes Circulaire af 11te dennes, trufne og paatænkte Foranstaltninger til Forebyggelse af Cholera-Smittens Udbredelse, hvis den her skulde ytre sig, er der nu overalt i Landet taget hurtige, kraftige og hensigtsmæssige Forholdsregler i denne Henseende, ligesom der ogsaa ved Kysterne vises den største Karavaagenhed for at forebygge Landsætninger fra, eller Samqvem med de fra Østersøen kommende Skibe. — Det er ikke umærkeligt, at den samme Anke, man her har troet at burde føre over, at disse Foranstaltninger torde være trufne mindre betimeligt end man vel kunde ønske det, ogsaa føres i Sverrig med Hensyn til de der, fra det Offentliges Side, tagne Forholdsregler. "Nya Argus", af 15de dennes, mener saaledes, at Ordrene til Generalbefalingsmanden i Skaane vilde komme for silde, saafremt ei denne og Landshøvdingerne allerede iførveien af egen Drift havde iværksat deres Paabud, efter som "en Mængde Fartsier fra Riga, og deriblandt adskillige, som have havt Syge og Dode af Cholera ombord, alt ankom til Sundet d. 5 Juni, og saaledes 3 Dage førend den første og 5 Dage førend den sidste af disse Ordre afgik fra Stockholm, og endog en engelsk Skipper, der blev nægtet Landsætning i Helsingør, var gaaet i Land paa Hveen"; saa at den holder det for "et reent Lyketræf, om Svennerne ei allerede have Cholerapesten i Landet og udbredt paa flere Punkter af Sydkysten." — "Svenske Medborgaren" af 17de ds. meddeler, blandt andet, Underretning om de ved de danske Kyster trufne Forebyggelsesmidler; og vil, efter Privat-Underretninger, hvis Paalidelighed den dog ei vil гаранtere, vide, at "Spor til Smitte, allerede har viist sig i idenfor de danske Stater" (At disse Underretninger have været aldeles upaalidelige, behøver neppe at tilføies). Den melder at al Communication imellem Finland og de paa den anden Side af den finske Bugt beliggende Provindser er forbuden; men at Sundhestilstanden i Finland endnu er god; at et for Smitte mistænkt Farts er strandet ved Sandhammar nær Cimbritshamn (i Skaane) og at Lasten er bjerget paa Kysten ic. Fra Malmøe, Landskrone og Helsingborg ere udrustede Krydsere, der om Natten patrouillere i Sundet, for at forebygge al Communication med Søfarende; Havnene i Malmøe er spærret ved en stark Ternkætting, og udstillede Poster langsmed Skibsbroen hindre uden Undtagelse al Landsætning, forinden en stræng Undersøgelse har fundet Sted. Gi heller maae de sveniske Lodser begive sig ombord paa noget for Smitte mistænkt Farts. Landshøvdingen i Malmøe har hos Regjeringen forlangt Fartsier af Skjærgårdsflaaden til Kystbevogtning og af Generalbefalingsmanden i Skaane Landtropper til Strandposter o. s. v. — Samme Blad anker over, at den sveniske Re-

gjering ei har assendt Læger til Steder, hvor Sygdommen har herjet, for at gjøre sig bekjendte med dens Behandling, og spørger om Sygehuse ikke endnu ere paatænkte? om der er forsøgt for, at de vigtigste Lægemidler ic. allevegne strax kunne erholdes? ic. — (Som bekjendt har vor Konge befalet Sundheds-collegiet at bringe to unge Læger i Forstag, til at bereise de Egne, hvor Cholera herjer; Collegiet skal dertil have foreflaet Øhrr. Bataillonskirurg og Compagniekirurg ved Kongens Livcorps L. G. W. Thune, og Candid. medic. paa Frederiks Hospital, S. J. Ballin; den første vil, efter Forlydende, reise til Riga, den Sidstnævnte til Galicie). — "Kieler Correspondenzblatt" gjor opmærksom paa en i "Göttinger Anzeiger", Marts 1831, indført Recension over et Værk, som Rec. erklærer for det vigtigste man har om Cholera, men som i Sydsjælland ikun torde være lidet bekjendt. Det er den officielle Beretning om denne Sygdom fra Præsidentskabet i Madras. Rec. ytrer, at "det er den høje Tid, at man paa det Bestemtste modsigter mange Stemmegiveres aldeles ugrundede Synsmaade: at Cholera ikke skulde være smitsom; og med alt Eftertryk paastaaer Anvendelsen af de stregeste, med smitsomme Sygdomme overhovedet pravede Sikkerheds-Forholdsregler. Cholera viser sig aldeles som en Smitsot; den overfalder, ligemeget om det er i en hoi eller lav Temperaturgrad, dem, der komme i Berørelse med Contagiet og have Receptivitet deraf."

En londonisk Spidsbub.

En bekjendt Spidsbub, Dando, blev nylig grebet af det londoniske Politie. Han segte sit daglige Udkomme ved at gaae omkring hos Østershandlere og Restaurateurer, leve ræf og absentere sig uden at betale. Denne Levemaade vedkjendte han sig heelt naivt for Politieretten, idet han berhos meente, at man dog aldrig kunde forslange, at "en ørlig Mand skulde doe af Sult i et frit Land?" — Paa den Indvending, at Lovene ikke tillode ham at leve paa Andres Bekostning, gav han til Svar, at "det regnede han ikke saa noie." — Man spurgte ham, hvorfra han havde sine Klader? og han svarede, med øgte Sjovialitet, at han ikke ret kunde huske det; men, saavidt han mindedes, havde han sin Trsie fra Arresten i Brixton, Besten fra et lignende Institut i Guilford; Beenkladerne havde han, i sit Ansichts Sveed, fortjent i Korrektionshuset i Middlesex, og hvad hans øvrige Garderobe, Skjorte, Strømper og Skoe angik, saa var han endnu Debitor deraf hos Politiet i City. — Hele Forhøret holdtes under en flingrende latter af Tilhørerne. Nagtet sin Humor fandt Dando ingen Maade for Politiedommerens Nine; han blev, som Løsgjænger, domt til atter at sidde tre Maaneder i Korrektionshuset.

Udgiven af A. P. Liunge. Trykt i det Poppste Officin.

For dette Blad, som med Kongelig allernaadigst Tilladelse forsendes med Posten, saavel i Danmark som i Hertugdømmene, tegner man sig heri Staden paa Hjørnet af Abelgaden og Gothersgaden No. 8 i Stuen, og i Provindserne paa alle Kongelige Postcontoiter.

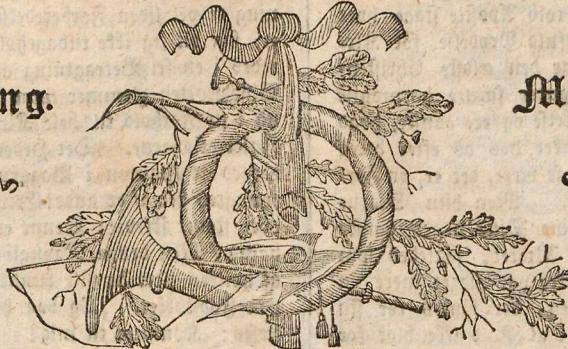
Kjøbenhavns-Posten.

Femte Aargang.

No. 149.

Mandag d. 27. Juni

1831.

Et Brev til Udgiveren.

(Sluttet.)

Herligt! Herligt! Man glemmer gjerne Alt over et saadant Syn", udbrod den Fremmede. Derpaag sagde han, efter en taus og ufravendt Betragtning af den paa Alteret staende Figur: "Jeg læste for et Aarstid siden eller to i den Biographie af Deres Dohleenschlager, som Digteren selv har udgivet, at den gamle Bosz, dengang D. havde forelæst ham sin Correggio, sagde: "jeg vilde ønske, at Lessing havde været her i Aften"; saaledes kunde jeg fristes til at sige, at jeg onskede inderlig, at Rafael havde været med os i dette Diblik. Haa vilde maafkee saa fuldkommen have indseet og udtydet os dette colossale Mesterverks Fortjenesster som denne Fyrste blandt Christenhedens Konstnere, og han vilde maafkee have fundet her en Gienfodelse af den Aand, hvori han arbeidede, en Aand, som ikke altid fremlyser af de nyere Verker, der figes at seylde den sin Tilværelse. Rafael har ikke malt nogen for os evangeliske Christne hellig Person, der i Højhed og Alvor, i Skionhed og Molighed staer ved Siden af denne Christus-Statue; det Dramatisk-Menneskelige var Hovedgienstanden for hans Historiemalerie. I Leo den Tiendes Portrait derimod, foruden andre Steder, som i Tapeterne, har han viist en Dybde i at opfatte det Personlige og en Styrke i at givne det Karakteristiske med al den rene Almindelighed, som Konsten fordrer, der levende maa rinde Enhver i Tankerne, som kjender disse Verker, og saa seer denne Statue. Men jeg vil dog tilfoe — ligesom ovenfor — at denne Christus tillige forekommer mig hoist original for Thorvaldsen. Det er umøgtelig en ny Fremstilling af det saa utallige Gange Fremstillede; man kunde maafkee, med saa Ord, sætte dens Giendommelighed deri, at den af den ølcre christne Konsts grandiose Strengthed har beholdt lige saa Meget som den optog i sig af den seneres Mildhed og af dennes Tragten efter at naae de fuldere, klarere Former, der fremfor Alt udmaerk Antiken. Saaledes kunde selv Rafael maafkee have leert af den Stiil, hvori her Haarbedækningen er behandlet."

Jeg vilde just gjort adskillige Spørgsmaal, nemlig, om den Forbauselse, som han ved Indtrædelsen havde søgt at skule, da maafkee var kommen af denne Figurs skjedne Skionhed; fremdeles, om han dog ikke ved denne Billedstotte i det mindste glemte det Graastodende, han ellers fandt deri, at noget Undet end Hænder og Hovede vare nøgne paa christelige Personers Statuer, eller hvad han domte om den Beværkning, som man jo har gjort, at det ved denne Figur var en Fejl, at Hovedets Stilling var saaledes, at det kun i Nærheden faaes uden Forkortning, hvorimod de Fleste, som fra Kirkegulvet faae Stotten, stode i saadan Graastand, at Halsen maatte synes forkortet som i et Malerie, samt endelig om Intet var at bemærke angaaende et eget Forhold mellem Extremiterne: men i det samme tog den alvorlige Mand mig næsten cengstelig ved Haanden, nærmede sig Alteret og spurgde, i det han med et Blis, som fordeude hastigt Svar, pegede opad: "min Son — mein Sohn?" Jeg bekraeftede hans Formodning og maatte strax oversætte ham fuldstændig de tre Indskrifter paa Alteret. Han indsørte dem i sin Tegnebog og bad mig vedsoe den danske Original med tydelige latinske Bogstaver. Medens jeg opfyldte denne Begierde forekom det mig, at han ligesom samlede sig eller undertrykte Noget. Han bemærkede nu, som ogsaa var tilfældet, at det ikke længere var rigtig lyft, og foreslog at gaae en Tour i det Fri, hvorpaa vi temmelig hastigt forlod Kirken.

Efterat have besøet Pladsen udenfor gik vi over Norregade og Bolden, hvor ikke faa Spadserende mødte os og adsprede Tankerne, til Indgangen af Kongen Have. Det var een af de varme Dage, vi havde i Forgaaret; et suint gront Skier af de frembrydende Blade gik hen over Treerne og jeg foreslog at gaae derned, da jeg onskedse at ende den Samtale, som afsordes i Kirken. Ensom heden gjor ofte veltalende, tankte jeg, og mit Haab slog ind. I den gamle Allée tog min Ledsgang saaledes til Orde: "Jeg tilstaer, at den første Indtrædelse i Kirken forbausede mig. Jeg erindrer ingenfinde paa mine Meiser at have truffet en saadan fristaaende Billedstotte paa Kirkens Hovedalter, end sige en colossal Christusfigur! Den imponerer — og det er vel Hensigten. Men hos mig var det ingen velgjorende

Følelse, hvori det første Slag oploste sig. Jeg ved ikke om jeg ret kan forklare mig. De tolv Apostle staar hver udenfor sin Pille som en betydningsfuld Prydelse for Kirken, som et Billede paa hvad der var den ældste Christendoms sande Grundpiller. Disse Figurer smelte harmonisk sammen med Bygningens hele Skikkelse og ere ganske, hvad Billedhuggerens og Malerens Værker hos os efter deres Natur og Oprindelse fornemmelig maae være, det er, en Forståelse af Bygmesterens Arbeide. Men hin Statue derimod, paa højt Sted, var i mine Øine noget ganske Andet; den var ingen Prydelse paa Alteret, saaledes som en malet Altertavle er det; dette Alter var meget mere en Ramme eller Omgivelse for Statuen, der syntes for sin egen Skyld eller for hele Kirkens, i al Fald ikke blot for Alterets, at staar paa dette Sted. Saaledes forekom det mig ved første Dækast. Jeg syntes at see ligesom Guden, til hvem der skulde offres, og denne Fornemmelse, der ikke vilde vige, generede mig. Jeg beder Dem at unskynde mig for det abrupte Væsen, som jeg maafee visste. Der gives visse Arter Indtryk, som jeg aldrig bliver rigtig Herre over."

— Jeg: Jeg vil tilstaae Dem, at et aandrig Fruentimmer har gjort mig netop den samme Bemærkning, men at jeg uden Forbeholdenhed svarede, at man gjorde Uret, naar man tilregnede Andre enhver Idee-Association, som en letbevægelig Phantasie bragte stand og at Konstens Værker maatte betragtes med en forstandig Nolighed, i og for sig selv. —

Den Fremmede: "Maafee havde jeg svaret det samme. Et Svar maa gives i samme Sprog, som det, hvori der bliver spurt, og jeg har oftere af en quindelig Mund hørt en sand Bemærkning, der dog maatte besvares som om den var en Bildfølelse, fordi den var udsprungen af en overspændt Wittighedsjagt. Men jeg — jeg har ikke tilregnet Mogen Noget, og jeg taler ikke om Konstværket, ikke om denne herlige Statue selv, men om dens Plads; desuden forklarer jeg blot hvad der er skeet. Min personlige Følelse har det stedse været mig magtpaalliggende at skielne fra min Eftertankes Dom. Endsköndt jeg derfor ikke har naaet, og ikke vil naae, den ideelle Betragtningsmaade, hvorved man i vores Dage saa let abstraherer fra alt Individuelt og alt Symbolisk, saa respekteerer jeg gjerne den Mængdens Frihed, der kan overfare Et og Andet, som volder mig stor Betenkelighed."

Maden var nu egentlig til mig at giøre Undskyldning, men han vedblev uden mindste Øphør: "Som sagt, saaledes forekom det mig eengang. Da vi nu kom ind i Choret selv, da betragtede jeg i Sandhed dette Konstværk i og for sig selv, aldeles i og for sig selv, og det var min underligste Overbevisning om dets store Skionhed, som bragte mig til at tale om Rafael. Om Billedstotten selv sagde jeg maafee, efter Deres Følelse, for lidet; men jeg tier, hvor jeg ikke formaater at tale. Selv de sterkste Digtere blive ofte folde naar de ville udmale Konstværkers Fortrinlighed og tale da meer om alt Andet, der hænger sammen med Værket, end om det selv og dets Egenskaber. Noget heelt andet er igien en konstforstandig Forelæsning over et Mesterværk; en saadan har sin store Nutte til passende Tider,

men De vil indrenne mig, at en ti Minutters Betragtning er vel siden Forberedelse dertil. Dog, hvorom Alting er, saa vil jeg ikke tilbageholde, at jeg nok en Gang forstyrredes i en fri Betragtning af denne Figur. Lige nedenfor Billedstotten glemmer man vist let hvortedes den tager sig ud i sit Forhold til hele Kirken, men her seer man derimod Inscriptionerne. Det Hedeniske, jeg var bleven mindet om, derved at Figuren i Baggrunden stod paa sit Alter, fortrængtes her af et andet Extrem, det Hyperkatholske. Ovenover staar skrevet: Denne er min Son, den elskelige, hører ham! Men denne Navngivelse behøves ikke af den Grund, af hvilken flere Apostle kunne trenge til at have deres Navn paa Godstykket. Og dog hvortil ellers? Paa Godstykket læses: Kommer til mig! Ere disse Ord lagte Billedstotten i Munden? Umueligt. Men hvortil da? Endelig læses nederst: See jeg er med Eder alle Dage indtil Verdens Ende! Jeg spørger atter i hvad Anledning, i hvad Betydning disse Ord her ere anbragte med lueforgylt Skrift, og finder aldeles Intet, som kan svares; thi det Eneste, som tilbyder sig, er det forkasteligste af Alt." Her holdt han inde. — Hvad tilbyder sig da? spurgte jeg. — Den Fremmede: "Den eneste naturlige Forbindelse, hvori en Billedstotte og en Inscription kunne tenkes at staae med hinanden, er vel den, at den sidste skal nærmere betegne den første. Men det kan ikke her være Hensigten, og derfor saaer disse Ord min religiose, ikke blot min østhetiske Følelse. Disse Ord bringe — for mig — Billedstotten i en dramatisk, eller om man vil ceremoniel Forbindelse med Alteret og Altergangen. Men Alteret er, under Gudstjenesten, mere end et Steenbord; det er de Christnes helligste Forsamlingssted. De komme her til Christus, men ikke til denne Christus. Vor Religion forbyder os at giøre et Billede af den Gud, vi tiene. Det er mi heller ikke her skeet. Men det er — for mig — just det Stedende, at Indskriftenes Ord alligevel betegne den døde Steen som et Billede af Forrisseren. Dette Alter frembyder saaledes med Ord og Billedet et Symbol paa det, som efter vor Religion ikke kan og ikke bør symboliseres. — "Dette er min Son", gientog han paa Danske med en besværlig Udtale; "Nei, Gud være lovet, han sidder i Himlen ved sin Faders høje Haand, han staar ikke her, og den hielperige Arm, som han udstrekker til de svage Dodelige, den kan intet Die see. Forstaar De nu min Følelse? Jeg taler om hvad man ubetenk som har gjort, ikke om det, man vildt giøre. Jeg ved altfor vel, at den hellige Konstner allermindst har tenkt paa at give sin Statue denne Betydning. For ham var den konstfærdige Udførelse af Figuren Et og Alt. Jeg indseer naturligvis, at den krobenhavnske Geistlighed lige-saa lidt vil begynne Atsgudsdyrkelse i sin Metropolitankirke; men jeg troer at indsee, at de Prydelsler, som man har anbragt paa denne Kirkes Alter, ellers egentlig Indskriften paa samme, i Forbindelse med Billedstotten, endogsaa for den Fordomsfrie og Unbefangene (var hans Ord) maae tage sig ud som om de vilde være mere end blotte Prydelsler og at de derved maae saare baade den religiose og den østhetiske Følelse. Jeg taler kun om et Misgreb, som Smag-

losched har forlebet til, og om en Forstyrrelse af Andagten just paa det Sted, hvor alt Synligt burde tage sin Magt over os."

"Jeg vilde giort en Indvending, men min ivrige Taler bad mig godhjertet om at tie, da han var træt af at tale. Det var nu blevet Aften og maanelyst. "Skulptur og Christendom", sagde han, idet vi toge Afsked med hinanden, "Billedstøtter og Gudstjeneste maae de evangeliske Christne holde i tilbørlig Afstand indbyrdes. Konsten er kun Menneskeværk, og jeg forsikrer Dem, at det solvklare Lys, som der stickeværk imellem Grenene, har vakt helligere Ahneler i mit Bryst end nogensinde de skjonneste Konstværker have kunnet indgyde mig. Jeg elsker Konsten, men den Grefrygt, som jeg undertiden kan føle for Naturen, den, haaber jeg, at Konsten aldrig skal indgyde mig."

Lh.

Conversations- og Nyheds-Post.

Cholera morbus.

Den under 19de dennes emanerede Kongelige Forordning "indholdende Foranstaltninger, som skulle føies i Anledning af den i adskillige Lande herskende Cholera-Sygdom", paabyder, foruden de strængeste Forholdsregler ihenseende til Rejsende fra smittede eller mistanke Steder og deres Gods, Wareartikler &c, til Betryggelse imod Sygdommens Indsnigelse, tillige hvad der skal iagttaages for efter Muelighed at kunne standse dens videre Udbredelse, om den desuagtet skulle yttre sig. For Kjøbenhaavn er "det overordentlige Tilsyn med Sundhedsvesenet overdraget til Politie-Ørvigheden i Forbindelse med eet af Magistrats Medlemmer og to af Stadens 32 Mand, foruden Stadsphysicus og nogle andre dertil anordnede lægeknydige Embedsmænd, med hvilke Tilsforordnede Politie-Ørvigheden haver at conferere; og naar Sygdommen skalde udbrede sig i Staden, haver Politie-Ørvigheden i Forbindelse med bemeldte lægevidenskabelige Embedsmænd at fordele Tilsynet mellem flere Sundheds-Commissioner, enten efter Stadens Inddeling i 12 Quartarer, eller efter en anden Inddeling, som til dette Dimeed maatte være passende; hvorhos de dog have Over-tilsyn med disse Commissioner." — Skulle Cholera yttre sig paa noget Sted heri Riget, "maa ikke Nogen tilstedes, derfra at reise til noget andet Sted uden med speciel Tilladelse af Sundheds-Commissionen, hvilken kun bliver at meddele, naar særdeles vigtige Grunde forde en saadan Reise, og Commissionen tillige har forvisset sig om, at baade han og de Effector, han fører med sig, ere frie for al Mistanke om at være Smitten hos sig. Si heller maa det tilstedes Nogen at reise fra et Sted, der er den Egn, hvor Cholera eller en for Cholera mistankt Sygdom har yttret sig, saa nær, som 10 Mile, saafremt det ikke er adskilt derfra ved Søen; i hvilket Tilsfælde denne Regel kun anvendes, hvor den korteste Søgrænde ei udgjør en fuld Mil, uden som foranført, at være forsynet med Tilladelse fra Sundheds-Commissionen; hvilken dog kan meddeles, saalænge der paa Stedet selv eller i nærmeste Omegn intet Spoer har viist sig til saadan Sygdom. Naar forbemeldte Sygdom ytrer sig noget Sted i de danske Lande, eller i dem, der staar i nær og idlig Samvæm med noget af disse, bør der i de nærmest liggende Provinser gjøres saadan Indretning, at Indgang til samme ei kan finde Sted uden ad enkelte dertil bestemte Punkter, hvor noisagtig Undersøgelse kan anstilles om de Personers eller Tings Umiskantelighed, som skulle passere Landet, og disse Personer eller Ting, i Mangel af aldeles betryggende

Legitimation i saa Henseende enten holdes ude, eller, hvis dette ikke lader sig anvende, henbringes til et vel assondret Sted, og der underkastes betryggende quarantainemæssig Behandling. Den Foranstaltung, der i saa Henseende er fornøden, bliver at føie af Amtmanden, eller, om dennes Resolution ei kan oppebies, af den underordnede Ørvighed, og bor snarest muligt meddeles Ørvighederne i det smittede Land eller Egn, samt bringes til offentlig Kundstab; og Enhver, der gjør Brud paa det, der forestrijves, maa, foruden den Uleilighed af Afsvisning, Hensættelse til Quarantine paa egen Befostning o. s. v., som han underkastes, efter Sagens Bestaffenhed drages til Anstvar og Undgjeldelse. — Det Huus, hvori Cholera har viist sig, saavel som det Hospital, hvortil den Cholera-Patient er hidbragt, bliver strax at spærre, og hverken Beboerne af slige Huuse eller Andre, der have været i Berørelse med den Syge, maae stedes til Samqvem med Nogen, der er udenfor Huset, med mindre de, efter noisagtig Undersøgelse af Lægen, befndes uden al Mistanke om Smitte, og da strax behorigen røges; hvorhos de dog ikke maae forblive i huunt Huus eller medtage andre Effector derfra end dem, som af Lægen findes, efter behorlig Udtregning, at kunne uden al Fare udbringes. Ved at anstille de saaledes befalede Undersøgelser har Lægen iagttaget der yderste Forsigtighed, og bor, hvor der kan være mindste Beteenkelsighed, ei tilstede, at Nogen forlader Huset, uden at denne efter Omstændighederne underkastes en passende Quarantine. Ingen indlades i Huset, som ikke agter der at forblive, de undtagne, som have aldeles nødvendige Vrinder der at forrette, saafom Lager, Prester, Jordemødre, hvilke alle have at iagttaage de fornødne Forsigtighedsregler, i Overensstemmelse med Sundheds-Collegiets trykte Anvisning. For at overholde Spærringen, som ved et tydeligt Begn bor tilknytneges, bliver der ved Stedet at anbringe fornødne Vagt. Ogsaa antages de Folk, som behoves til at bringe de indspærrede Indvaanere deres Fornodenhed. — (Vagt-tjenesten forrettes her i Staden af Borgervæbningen). — For at ikke Hunde eller Katte skal bringe Smitten ud af Huset, blive at spærre, uagtet den Syge er udbragt til et Hospital. Ogsaa de Beboere, der, forinden Spærringen værkstættes, have forladt Huset, blive at opføge og derefter at sætte under en betryggende Quarantine. Eigeledes maa det Huus, hvori det opdages, at Nogen er døb af Cholera, spærres, hvis det ei tilforn er skeet. — Det skal drages Omførg for, at de indspærrede Indvaanere kunne faae deres Fornodenheder tilbragte, saaledes at de kunne modtage dem uden nogen umiddelbar Berørelse med de Folk, som ere antagne til at overbringe dem, saafom paa Banke, der indrettes udenfor Huuse, paa Klapper i Dorene eller for Binduerne, hvilke bor holdes lukkede, medens det, der skal leveres til Beboerne, der henlagges, eller i Kurve, som ophidses af Beboerne. Betalingen bor paa lignende Maade henlagges eller nedhidses, og Pengene heller ikke komme i hine Folks Hænder, førend de behorigen ere rensebe. Dette gjelder og om de Breve, som maatte ønskes affsendte fra noget smittet Huus. De Fattige blive Fornodenhederne forelsbigen at leve paa Fattigfæns Negning. — Forrigt skal der paa bedste Maade førges for de saaledes indspærrede Indvaanere, som og for at deres Foretninger, forsaavidt de ikke uden Skade for dem eller for det Offentlige kunne hvile, blive udforte af Andre. — Dersom Sygdommen udbryder i flere umiddelbart til hinanden stodende Huuse, saa blive disse at underkaste en fældels Spærring; men ytrer den sig i flere adspredte Huuse, bliver yvert for sig paa forestrevne Maade at spærre. — Naar Sygdommen bliver almindelig i en By eller et District, bliver, foruden den særlige Spærring af enkelte Døle eller Huuse i samme, en almindelig Spærring af hele Byen eller Districtet at foranstalte. — En

saadan Spærring bliver at værksette ved Hjælp af en militair Gordon, for hvilken Zelte eller Hytter blive at opføre i saadan Afstand, at de utsatte Poste gjenstidigen let kunne see hinanden og raabe til hinanden. — Hvis det indspærrede District behøver at forsynes med Levnetsmidler fra Omegnen, bør der ved Gordons-Linien indrettes et Tressuar af forholdsmaessig Storrelse, der er afdeelt i tre fra hinanden vel adskilte Rum, hvoraf det ene, som vender til den sunde Egn, er bestemt for sammes Beboere, det andet, som vender til det indsluttede Sted eller District, for dets Beboere, det midterste derimod for de Personer, som til visse Tider om Dagen skulle lede Samhandelen med de Fornodenheder, som fra den sunde Egn blive tilførte det indspærrede District. De Penge, som derfor betales, blive, inden de udleveres Salgerne, i det midterste Rum at rense, Metalpenge ved at udvælges i Eddie, og Papierpenge ved at gjennemrøges med Salpeter og Svovl. Paa denne sidste Maade blive og de Breve at behandle, som affendes fra det indspærrede District. — Maar større Steder eller Districter spærres, bør der og ved Spærringslinien snarest muligt indrettes en hensigtsmaessig og bekvem Anstalt, hvori de Personer, som ville forlade Stedet, kunne udholde 20 Dages Quarantine, og imidlertid nyde behørig Forpleining, og hvor tilige deres Effecter, som de ville medføre, kunne opbevares og renses. Den Belægning, der skal erlägges af dem, som ville benytte denne Indretning, bliver at regulere efter Billighed, dog at Indretningen, saavidt muligt, holdes skadeslos. Bemeldte Indretning bør sattes under en paalidelig Bestyrelse og Tilsyn, blandt Andre af en Læge, og idetmindste En af Bestyrelsen bør have stadtigt Ophold i Anstalten. Maar Noogen udtræder af Anstalten efter behørgen udholdt Quarantine, meddeles der ham desangaaende et Bevis. — Under Spærringen af en By eller et District bliver samtlige Indbaaneres Sundheds-Tilstand daglig at undersøge af nogle dertil af Stedets Sundheds-Commission ubevante Mænd, og om Udfaldet Beretning at gjøre til Sundheds-Commissionen, hvilken haver at paaesse, at de nye Syge behørigt afsondes. — Alle offentlige Steder, hvor en Mængde af Mennesker komme sammen, blive under en saadan Spærring at luke. Dette gælder endog om Kirker og Skoler, hvormod Presterne bør, saavidt muligt, sørge for at bringe Religionens Trost og Formaninger til de Eindende og Bekymrede, som desuden ville i en saadan Tilstand have en forhojt Følelse af Menneskets Trang til at holde sig til Gud og hans Ord. Ligesom Presterne, naar de besøge smittede Huse, bør bruge behørig Forsigtighed, saaledes bør de ikke, endog naar de meddelse de Syge Sacramentet, være iforte deres Embedsdragt. — Paa de Steder, hvor Levnetsmidler og andre Fornodenheder falholdes, maa Bagter opstilles, for at forhindre den Krængel og nære Besvrelse af flere Mennesker, som kunde bidrage til Smittens Forplantelse. Politiet har og at sørge for, at der stede haves et tilstrækkeligt Forraad af sunde Levnetsmidler. — Skulde Sygdommen i den Grad tage Overhaand og vise en saa smittende Natur, at det maaatte være fornødnet, at tage strengere Forholdsregler for at forebygge Samkøm mellem Indbaanerne, saa er Sundheds-Commissionen berettiget dertil, f. Ex. ved at anordne, at Ingen, uden en far ved et kort dertil meddeelt Tilladelse, maa forlade sin Bopæl, og til Overhovedet heraf utsatte Bagter paa alle Gader eller paa de Gader, hvortil forbudet efter Omstændighederne maaatte være indtrænket; men der maa drages fuldstændig Omsorg for, at Indbaanerne til visse Tider regelmessigen kunne erholde deres Fornodenheder tilbragte, under Tagtagelse af de i forestevne Forsigtighedsregler. — Efter at være helbrede, maa de, som have udstaet Cholera-Sygdom, endnu underkastes Quarantine. De, der have ligget i Hospitalerne, maae, efterat være badeede og forsynede med

rent Einned, henbringes til særligte dertil indrettede Quarantine-Bygninger, som maae være forsynede med en Opsynsmand og de fornødne Oprartere, samt med betryggende Vagt. Der maa Intet medbringes fra Hospitaler til denne Quarantine-Bygning. Under deres Ophold i denne, blive de Helbrede nogle Gange at bade og reje med salpeterstire Damp. Et dertil anfægt Læge haver ideligen at besøge dem og undersøge deres Sundheds-Tilstand; og efter 20 Dages Forløb tillader han dem at forlade Anstalten, hvis der ikke imidlertid har viist sig noget Spoer til Sygdom, som gør Quarantainens Forlængelse fornøden. — Egnende Fremgangsmaade bliver i Det og Alt at anvende paa dem, der have henvigtet i deres Huse, kun at disse og kunne udholde Quarantine samme steds paa et fra Sygeværelserne vel afsonret Sted; hvorfos disse Værelser blive at afslutte, indtil de anordningsmaessigen ere rensete. Sundheds-Commissionen har ved en af sine Læger at føre Tilsyn med, at alt det Forekrevne nøjagtigen overholdes, og dens Tilladelse behøves, for at den Paagjeldende efter 20 Dages Forløb kan forlade de Værelser, hvori han har holdt Quarantine. — Og saa de øvrige Beboere i de Huse, hvori Sygdom har været, bør udholde lige Quarantine, og det, hvad enten de Syge ere forblevne under Cuur i Huset, eller de ere bragte til et Hospital, eller de, uden at komme under Cuur, ere døde. Dette gælder og om Alle, der ere brugte til Oprartning og Neenligheids Bedligeholdelse i Hospitalerne eller de Huse, hvori Sygdom har været, eller til de Dodes Begravelse, saavel som og om enhver Anden, der har været i Berørelse med smittede eller for Smitten mistænkte Personer. Ligeledes bør alle de foranførte Huse, inden Spærringen ophører, renses, tilliggemed alle dertil hørende Effecter, hvilket og finder Anwendung paa Hospitalerne og de offentlige Quarantine-Huse. Renselsen skeer ved Rengning med Chloridamp, hvilken flere Gange bør gjentages. — Ligeledes bør samtlige Effecter i Huset henbringes i Gaardsrummet eller andet dertil passende rummeligt Locale, og der paa behørig Maade renser ved, efter deres forskellige Bekrafthed, at afvælges med Lud eller en Oplosning af Chloralkali, eller gjennemrøges med Chloridamp. — Ting uden Verdie, i Sædeleshed saadanne, som ere giftfængende, saa og Alt, hvad den Cholera-Syge under Sygdommen har haaret paa Legemet eller havt i Hænderne, bør opbrændes. Dette samme bør og finde Sted med Hensyn til de Sengeklæder, der ikke paa en Maade, som Lægen finder albeles tilfredsstillende, kunne renses. — Dernest maae alle Væggene i Huset fra nyt af hvidtes eller betrækkes, alle Gulvne, saavel som Dørerne, vinduerne og overhovedet alt Træverket gjentagne Gange afvaskes med Lud eller en Oplosning af Chloralkali, og endelig bør Huset, efterat der er lukket op til alle Sider, i 14 Dage utsættes for Luft-tref. — Dersom der ikke allerede haves en Kirkegaard, som er tilstrækkeligen fjernet fra Folks Boliger, bliver en saadan Begravelsesplads at indrette. Eigene begraves inden 48 Timer, og i det samme Lei, hvori de ere døde. De bringes, saavidt muligt, uden nogen Berørrelse i Kisterne, hvortil Fernhager kunne bruges; og de utsøres ved dertil antagne Personer og paa dertil særligen bestemte Bøgne til Gravene. Disse bør være 4 Men dybe, og ligkisterne bestros med ulækket Kalk, hvor saadant kan haves; men i Mangel deraf bør Kisterne indvendig være begede eller tjørde. Begravelsene bør foregaae enten om Morgenens tidligst eller om Aftenen siddigt, og intet Liigfolge maa tilfædes; dog bør Præsten kaste Jord paa den Dode." (Slutn. folger).

Bed ny Bekjendtgjørelse, af Dags Dato, har Quarantine-Directionen ogsaa erklæret Archangel for smittet.

Udgiven af A. P. Liunge. Trykt i det Poppste Officin.

Før dette Blad, som med Kongelig allernaadigst Tilladelse forsendes med Posten, saavel i Danmark som i Hertugdømmene, tegner man sig heri Staden paa Hjørnet af Adelgaden og Gothersgaden No. 8 i Stuen, og i Provindserne paa alle Kongelige Postkontoirer.